

**ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ВІДНОСИН
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ (2014 – 2018 РР.)**

Аналізується політика російського керівництва щодо запобігання євроінтеграційним намірам України, особливу увагу приділено аналізу методів, що були запропоновані для активного залучення української держави до процесів євроазійської інтеграції. Виписано сюжети, що свідчать про корупційні складові популістської політики президента В. Путіна щодо українського політичного керівництва в період загострення внутрішньополітичної ситуації в Україні, пов'язаної з не підписанням Угоди про асоціацію з Європейським Союзом в листопаді 2013 р. Висвітлюються сучасні проблеми українсько-російських відносин в умовах продовження збройного протистояння на Сході України, зокрема наголошено на активній ролі російської держави у створенні та підтримці невизнаних державних утворень «Донецької народної республіки» та «Луганської народної республіки» тощо.

Ключові слова: Україна, Росія, міжнародні відносини, гібридна війна, «ДНР», «ЛНР».

Українсько-російські відносини напередодні анексії Російською Федерацією Криму та появи на терені Української держави невизнаних державних утворень: «Донецької народної республіки» та «Луганської народної республіки» розвивались на фоні загострення геополітичної конкуренції між двома регіональними силами: Росією та Європейським Союзом / Північноатлантичним Альянсом з іншою.

Слід мати на увазі, що і Брюссель і Москва намагаються розширити та закріпити зони геополітичного впливу різними засобами, якщо ЄС надає перевагу інструментам м'якої сили, то Російська Федерація спирається на використання жорсткої сили. Проект ЄС на кшталт Європейської політики сусідства спрямований на створення кола держав-партнерів, яке б ґрунтувалося на поширенні демократичних цінностей, а Росія робить ставку на експорт авторитарної моделі «керованої демократії», мета якої створення потужного інтеграційного об'єднання, яке б діяло винятково за правилами Москви.

Ключовим завданням Російської Федерації на шляху розбудови відносин із Україною було вжиття заходів щодо запобігання Європейській інтеграції України та повернення її в лоно геополітичних цілей Москви. Реалізація цього завдання відбувалася в три етапи: 1) м'яке переконання українського політичного керівництва у необхідності для України вступу до Євразійських інтеграційних об'єднань під егідою Російської Федерації; 2) жорсткий примус до процесів Євразійської інтеграції із використанням політико-дипломатичних, економічних, освітньо-культурних та інформаційних важелів впливу; 3) пряма військова агресія в Криму і на Донбасі [1, с. 3].

У 2003 р. Росією було започатковано інтеграційний проект – Єдиний економічний простір, учасниками якого стали 4 країни: Російська Федерація, Україна, Білорусія та Казахстан. Проте намагання РФ надати економічному об'єднанню політичного забарвлення привело до фактичного призупинення нашої країни в діяльності цього угруповання.

Такий крок з боку української влади не влаштував російську сторону і у 2007 р. Росія ініціює процес створення нового об'єднання – Митного Союзу, який запрацював у новому форматі у 2011 р. [1, с. 3].

Інтеграційні проекти, запропоновані В. Путіним, передбачали активне залучення України, були підтримані й Д. Медведевим (президент РФ з 2008 по 2012 рр.) та оформлені на концептуально-стратегічному рівні (Концепція зовнішньої політики РФ від 12 липня 2008 р. та Стратегія національної безпеки РФ до 2020 року). Зокрема, в обох документах йдеться про те, що одним із ключових пріоритетів зовнішньої політики РФ залишається співробітництво в рамках СНД [2; 3]. Саме в цей

період Україна почала активно рухатись в напрямі європейської та євроатлантичної інтеграції; прагнення прискорити процес реалізації євро-інтеграційних прагнень країни було волевиявленням передусім українського народу, який продемонстрував свій вибір під час Помаранчевої революції 2004 року. Європейський вибір України не сподобався Москві, що призвело в минулому десятилітті до появи нових конфліктів та загострення існуючих суперечностей в українсько-російських відносинах. У серпні 2008 р. Д. Медведєв висунув геополітичну концепцію «зони привілейованих інтересів Росії», до якої безумовно належала й Україна [4].

Із приходом до влади в Україні В. Януковича політика політичного тиску, економічного шантажу та інформаційно-психологічного протиборства РФ принесла значні практичні результати. Україна пішла на безпрецедентні односторонні поступки: офіційна відмова Києва від вступу до НАТО; пролонгація перебування Чорноморського флоту РФ в Криму; відмова від власного трактування історичних подій – видання спільних підручників; вилучення з порядку денного двосторонніх відносин проблеми забезпечення національно-культурних потреб українців в РФ; збільшення російської частки в українській економіці; підтримка Україною окремих зовнішньополітичних ініціатив Кремля на регіональному та глобальному рівнях.

Відносини з РФ набули закритого, асиметричного формату «політико-економічного бартеру» — поступки національними інтересами в обмін на економічні (в тому числі енергетичні) преференції. Яскравим прикладом таких поступок, що було кваліфіковано парламентською опозицією як державна зрада, є підписання 21 квітня 2010 р. президентами двох держав т. зв. Харківських угод, які передбачали, зокрема, пролонгацію перебування Чорноморського флоту РФ в Криму на 25 років (до 2042 р.) в обмін на газові преференції з боку РФ [5, с. 50-51].

Повернення В. Путіна на посаду Президента РФ у 2012 році ознаменувалося посиленням російських імперських амбіцій. Так, у своїх заявах В. Путін неодноразово заявляв про те, що майбутнє Росії залежить від її спроможності стати лідером, свого роду центром тяжіння Євразійського простору [6]. Такі сентенції президента РФ були закріплені відповідним Указом «Про заходи з реалізації зовнішньополітичного курсу Російської Федерації» від 2012 року, в якому були сформульовані напрями та визначені заходи посилення інтеграційних процесів на просторі СНД. Зокрема, зовнішньополітичному відомству РФ спільно з іншими федеральними органами виконавчої влади у відносинах з державами-учасницями СНД було доручено «розглядати розвиток багатосторонньої взаємодії та інтеграційних процесів на просторі Співдружності Незалежних Держав як ключовий напрям зовнішньої політики Російської Федерації [...], сприяти поглибленню євразійської інтеграції в рамках Митного союзу та Єдиного економічного простору Російської Федерації, Республіки Білорусь і Республіки Казахстан і створенню до 1 січня 2015 р. Євразійського економічного союзу ...» [7].

Одночасно здійснювались заходи, спрямовані на запобігання підписанню Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Саме 2013 рік став визначальним для України, адже, з однієї сторони, Українська держава була за крок до підписання до Угоди про асоціацію, з іншої сторони, – політико-економічні важелі впливу РФ (передусім, політика енергетичного шантажу) спонукали політичну еліту до чергового переосмислення зовнішньополітичного вибору країни та посилили прагнення до повернення на шлях зближення з євразійськими інтеграційними структурами.

Не останню роль в досягненні основної цілі РФ – поглинання Української держави несилдовими методами – відіграв тодішній президент України – В. Янукович, який був лідером Партії регіонів, відомої своєю проросійською орієнтацією. Продовження політики багатовекторності із наданням переваги інтенсифікації українсько-російських відносин та поглибленню участі України в євразійських інтеграційних

проектах під егідою РФ підтримувалось не лише парламентською більшістю, але й густонаселеними східним та південно-східним регіонами країни.

Результатом такої недалекоглядної політики стало підписання 31 травня 2013 р. Меморандуму «Про поглиблення взаємодії між Україною та Євразійською економічною комісією», згідно з яким наша держава погодилась дотримуватись принципів, сформульованих в документах Митного союзу. Також передбачалось підписання Меморандуму «Про зближення технічних регламентів України та Митного союзу» [8], що автоматично зближувало нашу країну із цим угрупованням, проте віддаляло її від реалізації її євро-інтеграційних прагнень. Результатом зближення України з країнами Євразійського простору стало затвердження урядом М. Азарова 15 січня 2014 р. «Програми співробітництва України з державами-членами Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан та Російської Федерації на період до 2020 року» [9].

З іншого боку, 18 вересня 2013 р. Кабінет Міністрів України приймає розпорядження «Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері інформування та налагодження комунікації з громадськістю з актуальних питань європейської інтеграції України на період до 2017 року», тим самим розпочинає процес підготовки підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [10]. Проте після зустрічей на рівні президентів України та Росії в закритому форматі 27 жовтня та 9 листопада уряд М. Азарова приймає рішення про призупинення процесу підготовки підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Мала місце ця подія 21 листопада 2013 р. А вже 29 листопада 2013 р. на Вільнюському саміті «Східного Партнерства» тодішній президент України В. Янукович відмовився від підписання Угоди про асоціацію, наголошуючи на намірах української сторони підписати цей документ в найближчій перспективі за умови надання Україні потужної фінансової допомоги з боку Європейської спільноти [1, с. 5]. Далі варто навести цитату із промови В. Януковича, яка підтверджує наміри політичного істеблішменту країни того часу: «Уже сьогодні ми потребуємо від наших європейських партнерів рішучих кроків назустріч Україні в питанні розробки і реалізації програми фінансово-економічної допомоги з використанням усіх наявних механізмів та ресурсів як інституцій, так і держав-членів ЄС» [11]. В інтерв'ю українським телеканалам В. Янукович зазначив, що умовою для підписання Україною Угоди про асоціацію є створення стабілізаційного фонду, кошти якого б дозволили б Українській державі без болю пройти період економічної адаптації після підписання Угоди. Таким чином, Україні потрібен потужний обсяг фінансової підтримки, за словами В. Януковича, не менш ніж 20 млрд. євро щорічно, а в цілому до 2017 р. необхідно 160 млрд. євро. Проте в Угоді про асоціацію передбачено лише 610 млн. євро технічної допомоги Україні. Цифра 160 млрд. євро фігурувала й у промовах тодішнього прем'єр-міністра М. Азарова, який вважав, що саме стільки коштуватиме Україні модернізація української економіки в зв'язку із можливим підписанням Українською державою Угоди про асоціацію [12].

Відмову В. Януковича від підписання угоди прокоментували учасники Вільнюського саміту «Східного партнерства». За словами президента Литви Далі Грибаускайте, європейські лідери не змогли переконати Віктора Януковича в необхідності укладання Угоди про асоціацію, на президента України не вплинули жодні аргументи. За інформацією міністра закордонних справ Швеції Карла Більдта, причиною відмови Януковича від підписання раніше узгодженого документу став тиск зі сторони Кремля [13].

Такі кроки з боку уряду та тодішнього президента призвели до обурення громадськості та фактично парламентської кризи. Незадоволення зростало й на шпальтах друкованих видань, які були приголомшені результатами таємних домовленостей. Проте найбільшого резонансу отримали угоди між Росією та Україною,

підписані пакетом у Москві 17 грудня 2013 р., що передбачали надання Україні короткострокового кредиту на суму 15 млрд. дол. США та зниження ціни на російський газ (30%). Такими пропозиціями російська сторона фактично обумовила зовнішньополітичний вибір України та віддалила перспективу реалізації її євроінтеграційних прагнень [14].

Опозиційний режим вбачав в укладених домовленостях між В. Путіним та В. Януковичем ознаки політичної корупції. Один із лідерів опозиції А. Яценюк вважав наданий уряду кредит «політичним хабарем» [15]. Водночас спостерігач «Нової газети» Ю. Латиніна в своїх нотатках зазначала, що В. Путін «намагається купити Україну, заплативши В. Януковичу». На її думку, план В. Путіна щодо України полягав в наступному: «Крок перший: пригрозити українській економіці такими санкціями, що Янукович буде вимушений відмовитися від зближення з ЄС. Крок другий: підтримати Януковича кредитом, який він ніколи не зможе виплатити. Крок третій: в обмін на списання/реструктуризацію кредиту дістатись нарешті до українських підприємств» [16].

План В. Путіна не спрацював: знижка на газ та щедрі кредити не заспокоїли українську опозицію. Дії влади корупційного режиму призвели до масових протестів не лише в Києві, а й в різних куточках України. Основна мета – повернення країни до євро-інтеграційних процесів. Політична ситуація в масштабі всієї держави погіршилась в ніч з 29 на 30 листопада 2013 р., коли відбувся силовий розгін мирного протесту на Майдані Незалежності у Києві, а 16 січня 2014 р. лояльна В. Януковичу більшість українського парламенту «ручним голосуванням» прийняла пакет законів, спрямованих на придушення протестів. Деякі нововведення були запозичені із російської практики. Зокрема, вводились поняття «екстремістська діяльність» та «іноземні агенти» [17, с. 13]. Таким чином, конфлікт переріс у силове протистояння громадян та владних структур, яке призвело в кінцевому рахунку до повалення режиму В. Януковича та його втечі з країни 21 лютого 2014 р. [1, с. 5].

22 лютого 2014 р. Верховна Рада України прийняла Постанову «Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України» [18]. Головою Парламенту було обрано представника об'єднаної парламентської опозиції О. Турчинова, призначено позачергові президентські вибори на 25 травня 2014 р. та покладено на О. Турчинова виконувати обов'язки Президента до виборів. Прем'єр-міністром на цей час було призначено А. Яценюка – також представника опозиції [1, с. 5].

Події листопада 2013 р. – лютого 2014 р. називають Револуцією Гідності, яка продемонструвала усьому світові незламність українського духу у виборі зовнішньополітичного курсу. Фактично інтеграція до ЄС стала національною ідеєю української громади в цілому та прийдешньої української влади зокрема.

Проголошення європейської ідеї як національної для української громади «призвело до різкого загострення українсько-російських відносин, які завершилися повноцінною війною між країнами», – вважає російський аналітик І. Яшин. На його думку, європейський вибір українського суспільства, який вилився в протистояння на Майдані та відсторонення від влади президента В. Януковича, був сприйнятий в Кремлі як виклик та привід для початку збройної агресії. Причина полягає в особливостях сприйняття геополітичної картини світу В. Путіним. Виходець із КДБ, він був та залишається людиною із менталітетом епохи Холодної війни. За логікою В. Путіна, планета повинна бути поділена на сфери впливу між наддержавами, передусім США та Росією. В. Путін впевнений, що всі території колишнього СРСР за визначенням входять до сфери впливу Кремля, відповідно, суверенітет колишніх союзних республік повинен носити умовний, формальний характер. Прагнення українського суспільства до західноєвропейської інтеграції сприймається Кремлем як

відверто ворожі настрої, яким треба протистояти усіма засобами (в тому числі й військовими) [17, с. 5].

У 2013 році популізм В. Путіна на фоні корупційних скандалів в його оточенні почав втрачати свої позиції й перед головною фігурою російського політичного олімпу постало нове завдання – зміцнити свою владу в країні. В Москві та інших великих містах проходили масштабні демонстрації із прагненням відставки президента. Загострення політичної ситуації на Україні та особливо після приєднання Криму дозволили б йому радикально змінити внутрішньополітичний порядок денний. В очах значної частини суспільства з політика-корупціонера він би перетворився в «збирача російських земель». Це призвело б до стрімкої популярності В. Путіна [17, с. 5]. Що і сталося протягом наступних років.

В цих умовах важливо зазначити, що усі процеси формування невизнаних державних утворень не набули такого масштабу й не розвивались б з такою швидкістю, якби не військове сприяння зі сторони Російської Федерації, яка до того ж продовжувала здійснювати потужний інформаційно-психологічний наступ та створювала підґрунтя для подальшого посилення напруги на сході нашої держави. Так, згідно із заявою української делегації, зробленою на засіданні Ради безпеки ООН 3 серпня 2017 р. Росія надала терористичним організаціям понад 400 бойових танків, 840 бронетранспортерів, 200 багаторазових ракетних комплексів, 730 артилерійських систем і 400 одиниць протиповітряної оборони [19].

П'ятий рік поспіль триває російська агресія проти України, яка набула ознак «гібридної війни». Як зазначає доктор політичних наук Г. Перепелиця: «Гібридна війна охоплює і активні бойові дії, і перемир'я, і переговори, і миротворчі заходи на різних стадіях ескалації конфлікту» [20]. За інформацією Міністерства закордонних справ України, станом на 20 лютого 2017 р. з початку збройної агресії Росії проти України загинуло понад 2800 осіб, близько 23000 отримали поранення, майже 1 млн. 800 тис. стали вимушеними переселенцями [21]. Згідно зі звітом ООН від 13 червня 2017 р., за період з квітня 2014 р. до 15 травня 2017 р., зафіксовано 10090 вбитих і 23966 поранених в результаті бойових дій [22].

Щодо втрат російської сторони, то за інформацією Служби безпеки України від 15 березня 2016 р. на терені військових дій загинуло 1600 кадрових російських військовослужбовців з 26-ти військових підрозділів збройних сил РФ, проте в дійсності втрат набагато більше [23].

Російське керівництво продовжує заперечувати участь збройних сил РФ та російських найманців у протистоянні на Сході нашої держави, заявляючи будь-то це злочинні наміри української влади знищити повстанські рухи, які захищають мирне місцеве населення Донбасу від рук Київської хунти.

Проте кількість російських найманців зростає серед терористичних збройних угруповань на терені військових дій, за підтримки Москви функціонують центри військової підготовки для учасників сепаратистських угруповань, до того ж так звані гуманітарними конвоями доставляються на не підконтрольні Києву території озброєння та засоби зв'язку, за допомогою яких забезпечувалась й продовжує забезпечуватись координація сепаратистських збройних підрозділів. Варто зазначити, що в різноманітного роду диверсіях в інших регіонах України, в тому числі на Одещині, також прослідковується російський слід.

Коли говорити про ситуацію на Сході нашої країни, тобто в Донецькій і Луганській областях, станом на 2018 р., то ситуація майже не змінилася, бо так звані державотворення «ДНР» та «ЛНР» продовжують здійснювати агресивну загарбницьку політику щодо території України. Підтримка цієї політики з боку Російської Федерації свідчать про те, що вона не тільки не збирається дотримуватись Мінських угод, але взагалі не зацікавлена у припиненні вогню та розв'язання конфлікту. Навпаки вживає

усіх можливих заходів для його загострення, підтримуючи сепаратистські озброєні угруповання на не підконтрольних Києву територіях.

Отже, можна стверджувати, що подальша підтримка РФ процесів «державотворення» «ДНР» та «ЛНР», а також активне сприяння терористичній діяльності сепаратистських угруповань на Сході нашої країни лише створюють фундамент для подальшого загострення конфлікту та його ескалації, що безумовно здійснює негативний вплив на всі сфери українсько-російських відносин.

1. Російсько-український конфлікт: наслідки, перспективи розвитку. Аналітична доповідь Центру Разумкова // Національна безпека і оборона, 2014. № 5-6. 39 с.
2. Концепция внешней политики Российской Федерации от 12 июля 2008 года. Офіційний сайт Президента РФ. Режим доступу: <http://kremlin.ru/acts/news/785>
3. Стратегия национальной безопасности Российской Федерации до 2020 года. Офіційний сайт Президента РФ. Режим доступу: <http://kremlin.ru/supplement/424>
4. Интервью Дмитрия Медведева российским телеканалам 31 августа 2008 г. Офіційний сайт Президента РФ. Режим доступу: <http://kremlin.ru/events/president/news/1276>
5. Відносини з Російською Федерацією // Перший рік діяльності нової влади: наміри, дії, результати. Аналітична доповідь Центру Разумкова // Національна безпека і оборона, 2011. № 3. С. 50-51.
6. Владимир Путин вступил в должность Президента России. 7 мая 2012 г. Офіційний сайт Президента РФ. Режим доступу: <http://kremlin.ru/events/president/news/15256>
7. Владимир Путин подписал Указ «О мерах по реализации внешнеполитического курса Российской Федерации» (7 мая 2012 г.). Полный текст Указа. Офіційний сайт Президента РФ. Режим доступу: <http://kremlin.ru/events/president/news/15256>
8. Меморандум «Про поглиблення взаємодії між Україною та Європейською економічною Комісією. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?artid=24639204448catid=244276429>
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми співробітництва України з державами – членами Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан та Російської Федерації на період до 2020 року» від 15 січня 2014 року. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?artid=2469778228catid=248439756>
10. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері інформування та налагодження комунікації з громадськістю з актуальних питань європейської інтеграції України на період до 2017 року» від 18.09.2013 р. № 754-р // Урядовий кур'єр від 05.10.2013. № 182. С. 3.
11. Выступление Президента Украины на пленарном заседании Саммита инициативы «Восточное партнерство» Официальный сайт Харьковской областной государственной администрации. Режим доступу: <http://kharkivrada.gov.ua/news/686884?sv>
12. Для ассоциации с ЕС Украине нужны 160 миллиардов евро. Янукович. Инф. «Фактов» 27.11.2013. Режим доступу: <http://fakty.ua/1722863-dlya-associacil-s-es-ukraine-nuzhno-16-milliardov-evro-yanukovich>
13. Янукович отказался от евроинтеграции из-за давления России // Интернет – журнал «Пронедра». 29 ноября 2013 г. Режим доступу: <http://pronedra.ru/globalpolitics/2013/11/29/rossiya-es-ukraina>
14. В РФ не хотят «просто так спасать Украину» дешевым газом и кредитом. УНИАН, 2 декабря 2013 г. Режим доступу: <http://www.unian.net/politics85283-v-rt-n-hotyat-prosto-tak-spasat-ukrainu-deshevyim-gazom-i-kreditom.html>
15. Путин дал Януковичу политическую взятку в 3 миллиарда – Яценюк // Интернет-журнал «Glavred.info». 25 мая 2016 г. Режим доступу: <http://glavred.info/ekonomika/putin-dal-yanukovichu-politicheskuyu-vzyatku-v-3-milliarda-yacenyuk-319480.html>
16. Зачем Путин дал 15 млрд. долларов Януковичу? // Новая газета. № 143. 20 декабря 2013 г. Режим доступу: <http://www.novayagazeta.ru/articles/2013/20/57729-zachem-putin-dal-15-mlrd-dollarov-yanukovichu>
17. Яшин И. Независимый аналитический обзор «Гибридная агрессия Кремля» / Илья Яшин. Выпуск: декабрь 2016 г. Москва. 30 с.
18. Постанова Верховної Ради України «Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України» від 22.02.2014 № 757-VII // Відомості Верховної Ради України від 14.03.2014, № 11, с. 746, ст. 158.
19. Україна розповіла в Радбезі ООН, яку зброю постачає Росія на Донбас. 03.08.2017. Режим доступу: <http://golos.com.ua/news/ukraina-rozpovila-v-radbese-oon-yaku-zbroyu-postachaie-rosiya-na-donbas276671.html>

20. *Перепелиця Г.* Російсько-український конфлікт: гібридний мир проти гібридної війни. *Універсум* 1–2 (279–280), 2017. Режим доступу: <http://universum.lviv.ua/magazines/universum/2017/1/hibr.html>
21. Від початку збройної агресії Росії проти України загинули понад 9800 людей – МЗС. Режим доступу: <http://tyzden.ua/News/185941>
22. Ukrainian civilian death toll on the rise in rebel east: UN France 24 (en. US)/ 2017-06-13. Режим доступу: <http://www.france24.com/en-20170613-ukrainian-civilian-death-toll-on-the-rise-in-rebel-east-un>
23. СБУ показала ліквідованих військовослужащих РФ: «Война на Донбасе это сирийское сафари – они погибнут!» Фоторепортаж. 16.03.16. Режим доступу: <http://censor.net.ua/photo.news/379331/sbu-pokazalo-likvidirovannyh-kadrovyyh-voennslujaschih-rf-na-donbasse-eto-ne-siriyskoe-safari/sortby/tree/order/desc/1#comments>

References

1. Rosiisko-ukrainskyi konflikt: naslidky, perspektyvy rozvytku. Analychna dopovid Tsentru Razumkova // *Natsionalna bezpeka i oborona*, 2014. № 5-6. 39 s.
2. Kontseptsyia vneshney poitiki Rossiyskoy Federatsyi ot 12 iyulia 2008 goda. Ofitsiyni sait Prezydenta RF. Rezhym dostupu: <http://kremlin.ru/acts/neshs/785>
3. Strategiia natsyonalnoy bezopasnosti Rossiyskoy Federatsyi do 2020 goda. Ofitsiyni sait Prezydenta RF. Rezhym dostupu: <http://kremlin.ru/supplement/424>
4. Interviu Dmitriya Medvedeva rossiiskim telekanalam 31 avgusta 2008 g. Ofitsiyni sait Prezydenta RF. Rezhym dostupu: <http://kremlin.ru/events/president/neshs/1276>
5. Vidnosyny z Rosiiskoiu Federatsieiu // *Pershyi rik diialnosti novoi vlady: namiry, dii, rezultaty*. Analychna dopovid Tsentru Razumkova // *Natsionalna bezpeka i oborona*, 2011. № 3. S. 50-51.
6. Vladimir Putin vstupil v dolzhnost Prezidenta Rossii. 7 mayia 2012 g. Ofitsiyni sait Prezydenta RF. Rezhym dostupu: <http://kremlin.ru/events/president/neshs/15256>
7. Vladimir Putin podpisal Ukaz «O merakh po realizatsii vneshnepoliticheskogo kursa Rossiyskoy Federatsii» (7 mayia 2012 g.). Polnyu tekst Ukaza. Ofitsiyni sait Prezydenta RF. Rezhym dostupu: <http://kremlin.ru/events/president/neshs/15256>
8. Memorandum «Pro pohlyblennia vzaiemodii mizh Ukrainoiu ta Evropeiskoiu ekonomichnoi Komisieiu. Rezhym dostupu: <http://shshsh.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?artid=24639204448catid=244276429>
9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Prohramy spivrobotnytstva Ukrainy z derzhavamy – chlenamy Mytnoho soiuzu Respubliky Bilorus, Respubliky Kazakhstan ta Rosiiskoi Federatsii na period do 2020 roku» vid 15 sichnia 2014 roku. Rezhym dostupu: <http://shshsh.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?artid=2469778228catid=248439756>
10. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo vykonannia Kontseptsii realizatsii derzhavnoi polityky u sferi informuvannia ta nalazhdzhennia komunikatsii z hromadskistiu z aktualnykh pytan evropeiskoi intehratsii Ukrainy na period do 2017 roku» vid 18.09.2013 r. № 754-r // *Urjadovi kurier* vid 05.10.2013. № 182. S. 3.
11. Vystuplenie Prezidenta Ukrainy na plenarnom zasedanii Sammita initsyatyvy «Vostochnoe partnerstvo» Ofitsyalnyi sait Kharkovskoy oblastnoy gosudarstvennoy administratsyi. Rezhym dostupu: <http://kharkivrada.gov.ua/neshs/686884?sv>
12. Dlya assotsyatsyi s ES Ukraine nuzhny 160 milliardov evro. Yanukovich. Inf. «Faktov» 27.11.2013. Rezhym dostupu: <http://fakty.ua/1722863-dlja-associacii-s-es-ukraine-nuzhno-16-milliardov-evro-janukovich>
13. Yanukovich otkazalsia ot evrointegratsyy iz-za davleniya Rossii // *Internet – zhurnal «Pronedra»*. 29 noyabrya 2013 g. Rezhym dostupu: <http://pronedra.ru/globalpolitics/2013/11/29/rossija-es-ukraina>
14. V RF ne khotiat «prsto tak spasat Ukrainu» deshevym gazom i kreditom. UNIAN, 2 dekabria 2013 g. Rezhym dostupu: <http://shshsh.unian.net/politics85283-v-rt-n-hotjat-prsto-tak-spasat-ukrainu-deshevym-gazom-i-kreditom.html>
15. Putin dal Yanukovichu politicheskuyu vziatku v 3 milliarda – Yatseniuk // *Internet-zhurnal «Glavred.info»*. 25 mayia 2016 g. Rezhym dostupu: <http://glavred.info/ekonomika/putin-dal-janukovichu-politicheskiju-vzjatku-v-3-milliarda-jacenjuk-319480.html>
16. Zchem Putin dal 15 mlrd. dollarov Yanukovichu? // *Novaya gazeta*. № 143. 20 dekabrya 2013 g. Rezhym dostupu: <http://shshsh.novajagazeta.ru/articles/2013/20/57729-zchem-putin-dal-15-mled-dollarov-janukovichu>
17. *Yashyn Y.* Nezavisimyy analiticheskyy obzor «Gibridnaya agressiya Kremlya» / *Il'ya Yashyn*. Vypusk: dekabr 2016 g. Moskva. 30 s.

18. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro samousunennia Prezydenta Ukrainy vid vykonannia konstytutsiinykh povnovazhen ta pryznachennia pozacherhovykh vyboriv Prezydenta Ukrainy» vid 22.02.2014 № 757-VII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 14.03.2014, № 11, s. 746, st. 158.
19. Ukraina rozpovila v Radbezi OON, yaku zbroiu postachae Rosiia na Donbas. 03.08.2017. Rezhym dostupu: <http://golos.com.ua/neshs/ukraina-rozpovila-v-radbesi-oon-jaku-zbroju-postachaie-rosija-na-donbas276671.html>
20. *Perepelytsia H.* Rosiisko-ukrainskyi konflikt: hibrydni myr proty hibrydnoi viiny. Universum 1–2 (279–280), 2017. Rezhym dostupu: <http://universum.lviv.ua/magazines/universum/2017/1/hibr.html>
21. Vid pochatku zbroinoi ahresii Rosii proty Ukrainy zahynuly ponad 9800 liudei – MZS. Rezhym dostupu: <http://tyzden.ua/Neshs/185941>
22. Ukrainian civilian death toll on the rise in rebel east: UN France 24 (en. US)/ 2017-06-13. Rezhym dostupu: <http://shshsh.france24.com/en-20170613-ukrainian-civilian-death-toll-on-the-rise-in-rebel-east-un>
23. SBU pokazala likvidirovannykh voennosluzhashchikh RF: «Voyna na Donbasse eto siriyskoe safari – oni pogibnut!» Fotoreportazh. 16.03.16. Rezhym dostupu: <http://censor.net.ua/photo.neshs/379331/sbu-pokazalo-likvidirovannyh-kadrovyyh-voennslujaschih-rf-na-donbasse-eto-ne-siriyskoe-safari/sortby/tree/order/desc/1#comments>

Клапчук С. Н., Баскакова А. С.

Проблемы украинско-российских отношений на современном этапе (2014 – 2018 гг.).

Анализируется политика Российской Федерации противодействия евроинтеграционным планам Украины, особое внимание уделено анализу методов вовлечения украинского государства в процессы евроазиатской интеграции. Выписаны сюжеты, свидетельствующие о коррупционной составляющей популистской политики президента В. Путина по отношению к украинскому политическому руководству в период обострения внутривнутриполитической ситуации в Украине, связанной с не подписанием Соглашения об ассоциации с Европейским Союзом в ноябре 2013 г. Освещаются современные проблемы украинско-российских отношений в условиях продолжения вооруженного конфликта на Востоке Украины, в частности отмечена активная роль российского государства в создании и поддержке непризнанных «Донецкой народной республики» и «Луганской народной республики».

Ключевые слова: Украина, Россия, международные отношения, гибридная война, «ДНР», «ЛНР».

Кlapchuk S. N, Baskakova A. S.

Problems of Ukrainian-Russian relations on the modern stage (2014 – 2018).

The policy of the Russian leadership to prevent Ukraine's European integration intentions is analyzed, and special attention is paid to the analysis of the methods proposed for the active involvement of the Ukrainian state in the processes of Euro-Asian integration. Plots have been plotted that testify to the corruption components of policy of President V. Putin on Ukrainian political leadership during the period of aggravation of the domestic political situation in Ukraine, connected with the non-signing of the Association Agreement with the European Union in November 2013. The issues of Ukrainian-Russian relations are highlighted in the conditions of the continuing armed confrontation in the East of Ukraine, in particular, the active role of the Russian state in the creation and support of unrecognized state formations of the Donetsk country republic "and" Lugansk People's Republic ", etc.

Key words: Ukraine, Russia, international relations, hybrid war, "DNR", "LNR".

* * *